

3. Галецька І. Самоефективність у структурі соціально-психологічної адаптації. Вісник Львівського університету. Сер. Філософські науки. 2003. 5. 433 с.
4. Гингель Е. А. Педагогическое сопровождение адаптации студентов к культурно-образовательной среде: дис... канд. пед. наук. Омск, 2011. 225 с.
5. Кокун О. М. Психофізіологія: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 184 с.
6. Костина Л. М. Методы диагностики тревожности. СПб. : Речь, 2005. 198 с.
7. Марьянских С. Г. Морфофункциональное состояние и двигательная активность учащихся в период адаптации к обучению в вузе : дис. ... канд. биол. 2011. 200 с.
8. Павловский С. В., Апрасюхина Н. И. Динамика состояния здоровья студентов Полоцкого государственного университета. Вестник Полоцкого государственного университета. Сер. Педагогические науки. 2009. 5. С. 117–122.
9. Родионова О. М. Состояние здоровья студентов из различных регионов России и студентов РУДН за 1995–2010 гг. // Экономика природопользования. 2010. 5. С. 110–120.
10. Рыжкова Ю. П. Дезадаптивные состояния у студентов университета и их комплексная коррекция : дис. ...канд. биол. наук. Белгород. 2008. 128 с.
11. Самохвалов В. Г., Самохвалов А. В. Динамика психологической и физиологической адаптации студентов к учебным нагрузкам // Физиологические основы здоровья студентов. 2001. Т. 10. 13. С. 84.

УДК 595+616.9

DOI: 10.5281/zenodo.3551644

Ю. А. Манжай,

А. П. Вакал

ORCID ID 0000-0002-1386-7944

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ГЕЛЬМІНТОЗИ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Манжай Ю. А., Вакал А. П. Сучасний стан захворюваності на гельмінтози населення Сумської області. – Природничі науки. – 2019. – **16**: 75–78.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Наведені дані про сучасний стан захворюваності на гельмінтози населення Сумської області.

Ключові слова: захворюваність, населення, гельмінтози.

Manzhaj Yu. A., Vakal A. P. The current state of the incidence of helminthiases in the population of Sumy region. – *Prirodniči nauki*. – 2019. – **16**: 75–78.

Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko

The data on the current state of incidence of helminthiases in the population of Sumy region are given.

Key words: incidence, population, helminthoses.

Вступ. На сьогодні паразитарні захворювання є найпоширенішими у світі, майже 90% усіх паразитарних захворювань – це гельмінтози. Кожний

третій житель планети заражений тим чи іншим гельмінтозом, нерідко одночасно 2-3 та навіть більшою кількістю різних видів гельмінтів. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я з 50 мільйонів людей, які помирають щороку у світі від паразитарних захворювань, в тому числі гельмінтозів помирає 14 мільйонів людей. За даними ВООЗ, паразитарними захворюваннями в світі уражено близько 4,5 млн. осіб [4-8].

Згідно з даними офіційної статистики, в Україні реєструють 300-400 тис. випадків гельмінтозів щороку, із них 80% у дітей [3]. Хоча, за результатами деяких епідеміологічних досліджень, рівень захворюваності населення України щороку становить 2 млн. випадків [1, 6]. За даними паразитологічного моніторингу в Україні протягом життя практично кожна людина переносить якесь паразитологічне захворювання. Подібна ситуація характерна і для Сумської області [2, 8].

Мета статті. Дослідити сучасний стан захворюваності на гельмінтози населення Сумської області.

Методи дослідження. Вивчення зараження гельмінтами населення, що проживає на території Сумської області, проводилося за допомогою методу суцільного спостереження на основі офіційної звітності документів, під час прийому річних статистичних звітів ДУ «Сумський обласний лабораторний центр МОЗ України»».

Результати та їх обговорення. На території Сумської області у 2018 році зареєстровано 9 видів гельмінтів і 5 видів найпростіших, які викликають захворювання людини. У структурі паразитарних хвороб – гельмінтози становлять – 82,2%, протозоози – 12,6%, короста – 5,2%.

Загальна захворюваність гельмінтозами населення Сумської області складала у 2018 році 206,4 випадки на 100 тисяч населення. Починаючи з 2001 року ситуація з захворюваністю гельмінтозами у області значно покращилася. Так, якщо в 2001 році захворюваність становила 1005,8 випадків на 100 тис. населення, то у 2018 році її показники зменшилися майже у п'ять раз (таблиця).

Найбільш високий рівень захворюваності у 2018 році зареєстрований в Середино-Будському, Роменському, Сумському районах, де показники перевищують середньообласний в 1,5-2 рази, а найменший – у м. Суми, Конотопському, Липоводолинському та Ямпільському районах. Так, загальна захворюваність на гельмінтози Середино-Будському районі становила 598,0 випадку на 100 тисяч населення, Роменському – 576,4, Сумському – 388,3, при середньообласному показнику 206,4 на 100 тисяч. У той же час, в м. Суми, Конотопському, Липоводолинському районах цей показник значно нижчий і становить – 99,4, 111,4 і 134,9 на 100 тисяч, відповідно.

Таблиця 1

**Показники захворюваності гельмінтозами населення
України та Сумської області (на 100 тисяч населення)**

Гельмінтози	Україна (2017 рік)		Сумська область (2018 рік)	
	Виявлено інвазованих	Показник	Виявлено інвазованих	Показник
Аскаридоз	38207	90,08	445	40,70
Трихуроз	1278	3,01	41	3,80
Ентеробіоз	52729	124,32	1483	135,80
Опісторхоз	376	0,89	245	22,40
Карликовий ціп'як	85	0,2	3	0,27
Токсокароз	518	1,22	11	1,00
Дирофіляріоз	79	0,19	3	0,27
Ехінококкоз	65	0,15	2	0,20
Трихостронгілідоз	5	0,01	2	0,20
Інші гельмінти	72	0,18	–	–
Гельмінти+гельмінти	23	0,05	19	1,70
Всього	93437	220,29	2254	206,40

Найбільш поширеним захворюванням серед гельмінтозів, за всі роки спостережень, як в Україні, так і Сумській області був ентеробіоз. Показники захворюваності на ентеробіоз на 100 тисяч населення в Сумській області перевищували середні по Україні. Так, якщо в Україні в 2017 році даний показник становив 124,3 на 100 тисяч, то в Сумській області у 2018 році він досягав 135,8 на 100 тисяч (табл. 1) [8].

Друге місце серед гельмінтозів займає аскаридоз. Показники захворюваності населення на аскаридоз значно нижче, в порівнянні з ентеробіозом. Необхідно також відзначити, що в Сумській області населення рідше хворіє на аскаридоз, ніж в середньому по Україні. Так, якщо в Україні в 2017 році показник захворюваності населення на аскаридоз становив 90,1 на 100 тисяч, то в Сумській області він був більше ніж у два рази нижчим і в 2018 році становив 40,7 на 100 тисяч (таблиця).

На третьому місці у 2018 році опинився опісторхоз. Необхідно відмітити, що у Сумській області склалася загрозна ситуація з захворюваністю на опісторхоз і його показники у Сумській області – 22,4 на 100 тисяч населення майже у 30 раз перевищують середньо українські значення – 0,89 на 100 тисяч (таблиця). У той же час, в м. Шостка та Шосткинському районі, поширення захворюваності населення опісторхозом досягає загрознах масштабів – 158,7 на 100 тисяч, і виходить на перше місце серед усіх гельмінтозів.

За даними наукових досліджень гельмінтозами страждають всі без винятку вікові групи. Проте діти дійсно дещо частіше заражаються гельмінтозами, попри відсутність у них повноцінних гігієнічних навичок, а деякі дослідження доказують більшу сприйнятність дитячого організму до розвитку гельмінтозу, так як попадання яєць чи цист гельмінтів в організм людини не у всіх випадках призводить до розвитку того чи іншого гельмінтозу. Крім того, у порівнянні з дорослими прояви гельмінтозу у дітей мають більш виражений, бурхливий перебіг, з більшою кількістю скарг.

У 2018 році показник загальної захворюваності дітей гельмінтозами склав 989,9 на 100 тис. населення. Найвищі показники захворюваності були зафіксовані у Путивльському – 2908,1 на 100 тис. населення, Середино-Будському – 2669,6, Роменському районах – 2427,5, а найменші у м. Суми – 520,1, Конотопському – 598,4 і Липоводолинському районах – 633,1.

Висновки. З огляду на вище викладене, можна констатувати, що епідеміологічна ситуація з гельмінтозами у Сумській області характеризується значним поширенням серед населення і, особливо серед дітей.

Список використаних джерел

1. Бодня Е. И., Бодня И. П. Клинико-иммунологические аспекты паразитарных болезней // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. 2007. № 3 (08). С.18–23.
2. Бондаренко Т. В., Вакал А. П. Заболеваемость гельминтозами населения Сумской области // II Всеукраїнська наукова конференція «Сучасні проблеми природничих наук». Ніжин, 2007. С. 62–63.
3. Вінницька О. В. Гельмінтози: діагностичний пошук та лікування // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. 2009. № 4 (23). С. 33–39.
4. Горленко О. М., Поляк-Товт В. М., Поляк М. А. Гельмінтози: епідеміологія, клініка, діагностика та лікування // Проблеми клінічної педіатрії. 2013. № 2 (20). С. 10–14.
5. Козярін І. П., Івахно О. П., Чорна В. В., Махнюк В. М. Гельмінтози в Україні. Сучасний стан проблеми // Гігієна населених місць. 2015. № 66. С. 268–272.
6. Марушко Ю. В., Грачов М. Г. Гельмінтози у дітей: стан проблеми, особливості діагностики і терапії // Современная педиатрия. 2011. № 6 (40). С.58-62.
7. Тимченко В. Н., Леванович В. В., Абдукаева Н.С., Васильев В. В., Михайлов И. Б. Паразитарные инвазии в практике детского врача. СПб.: ЭЛБИ, 2005. 288 с.
8. Гельмінтози – чи є актуальною ця проблема? URL: gvkg.kiev.ua/index.php/...dlia.../778-helmintozy-chy-ie-aktualnoiu-tsia-problema.